

CAL UN PLUS DE VOLUNTARISME DE LA SOCIETAT CATALANA

Jordi Pujol

Expresident de la Generalitat de Catalunya

Amb l'Estatut no n'hi haurà prou

1. El plebiscit

Suposem que el projecte d'Estatut que el Parlament ha enviat a Madrid és aprovat sencer. Suposem que es manté que Catalunya és una nació, que s'accepta l'increment i el blindatge de les competències que el nostre projecte comporta, que s'accepta el plantejament que es fa de política lingüística i que el tema del finançament es resol bé, sense les interpretacions confuses i a la baixa que ara ja es fan des d'alguns sectors.

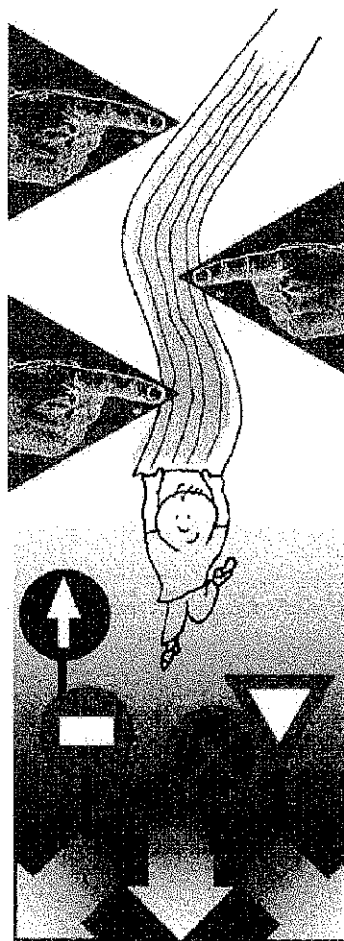
SI AIXÍ FOS es podria dir que tenim un bon Estatut. Però no n'hi hauria prou de cara que Catalunya pogués superar bé tots els reptes que té: el de la identitat, el de la competitivitat, el de la consolidació i millora de l'Estat de benestar, el de la immigració, etc.

ALGÚ POT VEURE EN AIXÒ LA PROVA que els catalans mai no en tenim prou, i que sempre demanarem més i més. No és això. De fet, encara que el nou Estatut fos molt millor que el que abans he descrit —és a dir, que l'aprovat pel Parlament i amb totes les interpretacions a favor—, fins i tot així amb un nou Estatut tampoc n'hi hauria prou.

N'HI HAURIA PROU AMB LA INDEPENDÈNCIA? Probablement tampoc del tot. Però en tot cas el plantejament que ara faig —i en realitat el que fa Catalunya— se situa dintre del març espanyol. El de Catalunya i òbviament el de l'Estatut aprovat per una molt àmplia i diversa majoria del Parlament.

PER QUÈ NO N'HI HAURIA PROU NI AMB UN ESTATUT fins i tot millor que el que s'ha enviat a Madrid? Doncs perquè sempre haurem de contrarestar alguns factors que ens pressionen i que ens poden asfixiar. Que podrem contrarestar més o menys —i segons com francament bé—, segons les eines de les quals disposem, però que sempre gravitaran al damunt nostre. Diguem-ne tres, d'aquests factors. La dependència política envers un Estat que pot ser reformat en positiu però poc pensat per a Catalunya en el seu nucli polític i intel·lectual, primigeni i dur. La demografia, històricament quasi sempre feble, amb un doble vessant de poca població i d'immigració molt forta. I en general la pressió natural d'una molt potent realitat espanyola que, com ja he dit, és política i demogràfica, però també econòmica, cultural, lingüística, de projecció mundial, d'imaginari fins i tot.

QUE CATALUNYA ÉS UN PAÍS MOLT MÉS POTENT del que alguns o molts pensen ho demostra que hagi estat capaç, durant anys, durant segles, de resistir aquestes pressions. Més encara, no solament de resistir-les, sinó de crear una realitat positiva de país, de societat i de cultura, amb personalitat ben pròpia i àdhuc amb capacitat de projecció i de missatge. Però això no treu que aquestes pressions hi són, i que poden asfixiar. I que només les hem pogut resistir amb un plus

PERE PRATS

de voluntarisme. Als catalans sempre ens caldrà un plus de voluntarisme.

LA DEFENSA POLÍTICA I INTEL·LECTUAL, però també social i en el dia a dia de Catalunya com a identitat i com a societat, té en bona part una base doctrinal en l'escola de Herder, és a dir, del Romanticisme alemany i de la idea que la personalitat dels pobles es basa en un substrat de llengua, de cultura, de sentiment col·lectiu, de memòria i de consciència prèvia a les construccions polítiques. I més substancials que aquestes construccions. Això ha estat així, i crec que no hi hem de renunciar. Però amb això no n'hi ha hagut prou. I no n'hi ha prou ara. Encara que per a molts la definició de nació de Herder és incompatible amb la de Renan, per al catalanisme de fet no ho ha estat. No ha estat incompatible. I crec que no ho ha de ser.

"LA NACIÓ ÉS UN PLEBISCIT DE CADA DIA". Això diu Renan. I per més determinant que sigui

"Per què no n'hi hauria prou ni amb un Estatut fins i tot millor que el que s'ha enviat a Madrid? Doncs perquè sempre haurem de contrarestar alguns factors que ens poden asfixiar"

el patrimoni de llengua i de dret i d'història i de memòria, tot això es va esfilagarsant, es va diluint si a més no hi ha un plebiscit de cada dia. Sobretot, com en el nostre cas, si juguen factors poderosos polítics i demogràfics que, com abans deia, ens poden anar ofegant.

DIT D'UNA ALTRA MANERA. Necessitem el reconeixement del nostre caràcter de nació, de la nostra especificitat cultural, de tot allò que és el nostre substrat. Un substrat que ha anat evolucionant i adaptant-se, però que segueix essent el nostre fonament. Necessitem una eina adequada per defensar-la, i a més per projectar-la amb molta ambició cap al futur. I per posar aquesta identitat primera i una renovada identitat de projecte, de futur al servei dels ciutadans de Catalunya. Aquesta eina ha de ser un bon Estatut. Però amb tot això no n'hi ha prou. A més necessitem aquell plus que deia de voluntarisme, és a dir, de plebiscit de cada dia.

I LA PREGUNTA ÉS: aquest plus hi és prou? Hi és prou en un moment, a més, en què Catalunya està en una cruïlla?

2. La cruïlla

Efectivament, Catalunya està en una cruïlla. Una cruïlla vol dir un moment nou, un indret on conflueixen diversos camins i cal saber triar l'adequat. Algun dels camins de la tria pot ser que sigui costerut, cosa gens dolenta quan del que es tracta és de pujar. Però que requereix esforç. O sia que ens trobem en un moment en què cal que el país tingui encert en les decisions i voluntat i energia en l'acció.

AIXÒ ENS AGAFA EN UN MOMENT que en alguns aspectes és positiu. Catalunya té possibilitats, ha acumulat prestigi (encara que a hores d'ara en perill que en part el malmetem). Quins components té aquesta cruïlla? Amb quins riscos concrets ens enfrontem? I quin és el seu origen? En part són de caràcter general, com ara la globalització. O com la Unió Europea. O com les noves tecnologies, que fan que sigui vell i insuficient el que fa deu anys era signe de modernitat i d'eficàcia. Altres són més particulars nostres. Més específicament podríem dir

que en la cruïlla actual ens enfrontem amb els següents riscos:

1. La relació de Catalunya amb el conjunt d'Espanya passa un moment especialment crític. Que pot resoldre's bé, o també negativament.

2. La nostra economia viu el repte d'una imprescindible millora de la nostra productivitat i de la nostra competitivitat. De la sofisticació i dels productes de molt alt valor afegit. La balança comercial, les de les cotitzacions, la necessària i potent internacionalització, tot això són reptes molt seriosos.

3. La crisi europea ens afecta, més que políticament, pel que significa d'assumpció, de reformes socials que seran difícils de fer.

4. La immigració, que ha esdevingut imparable i que altera profundament les nostres estructures socials, tensiona el nostre Estat de benestar; sacseja la nostra cohesió social i representa un seriós problema per a la nostra identitat.

5. Tot això —i no només per la immigració— fa cada cop més agut el repte identitari, el del manteniment de la identitat bàsica de Catalunya.

6. A Catalunya, com a tot Europa, hi ha una greu crisi de valors, i una dificultat de transmissió dels valors que històricament han estat bàsics a Europa i més recentment bàsics per a la implantació del model social europeu.

TORNANT A L'ESTATUT, és evident que si ara aconseguim un Estatut que per competències i finançament es pot considerar bo ens serà més fàcil respondre al repte de la cruïlla en què ens trobem. I pujar costa amunt si el camí és costerut. Per tant, serà un gran èxit que l'Estatut sigui bo, que no ens el retallin, que no ens encolomin un mal Estatut per més que sigui maquillat. Però de tota manera fem-nos a la idea que amb un bon Estatut no n'hi haurà prou per situar Catalunya on la volem situar. Cal a més el plus de voluntat. El plebiscit de cada dia.

I QUI HA DE FER-LO, AQUEST PLEBISCIT? Tothom. Els partits polítics, per començar. Tota la societat civil. I la gent, les persones. L'Estatut sol no salvarà la llengua catalana, ni en general la identitat catalana. L'Estatut sol no donarà prestigi a les nostres Institucions. L'Estatut sol no garantirà la nostra competitivitat. L'Estatut sol no assegurarà ni la integració de la immigració ni la cohesió social. L'Estatut sol no farà de Catalunya un exemple de civisme i convivència. L'Estatut —un bon Estatut— hi ajudarà, i molt. Però no ens descarrega, als ciutadans, de la nostra responsabilitat ciutadana, social i patriòtica.